

da ga dobijem, pitanje je šta bih ja uradio s tim saznanjem. Da li bih ga prokockao kao i toliko toga što polako zaboravljam i napio se da i to zaboravam? Meni je izlišno predvišati budućnost ili davati savete. Jer, šta vredi govoriti čoveku koji zažmuri i vidi samo mrak. Međutim, onaj koji pokušava da zamrača ovaj list nije ni okusio čorbuljak mraka i samo prepričava ono što je doživio neko drugi, neko ko se plaši, ko beži, ko je konačan. Ja, dakle, znam da ovo što radim ne vodi nikuda sve dok za mene odlučuje onaj koji sve doživljava kao bol i patnju i strah, onaj koji mi se zakačio kandžama za ramena, onaj koji vučem kroz život koji ga svakim danom smanjuje, jer ona je podložan prolaznosti kao što je podložan i strahu, kao što podleže piću. Teši me saznanje da će on, jednoga dana, postati toliko neznašan da više neću morati da ga primećujem i opominjem prepričavajući njegove gluposti rečima koje treba daga uvere u uzaludnost svega. Znam da ću osloboditi te bene i ući u svetlost ostavljajući ga da trune u mraku. Ali ne još. On još uvek čući, uporan, na mom ramenu. Gurka me da se okrenem i pogledam vatru, da odem u kuhinju i jedem, da uzmem to pivce iz frižidera. Zamara me. Evo, sad me nagovara da pozovem prijatelje jer zna da i oni na grbači vuku iste takve kreature koje bi da loču i da nas posade pored

peći, na mesto sa kog se tako lepo vidi vatra. Ili ono što je od nje ostalo. Naterao meje da ovo napišem. Neću da se okrećem! Hoću da ostanem ovde i trpim, ako bude potrebno, njegov bes izazvan cigaretama i pićem, njegovu čišanje, smrad njegovog znoja, njegovu skvicanje zbog vatre... Izdržaću. I neću više da pišem ono što on hoće. Pisaću bilo šta drugo. Ni reći više o piću ili vatri. Ili o njemu. A, da li ostaje još nešto o čemu se može pisati? On, vatra, prijatelj!

A ovo kiselo vino? posle dva litra sve je kiselo. Čak i dosada ima kiseo ukus od kog se osmeh grči, a mozak trne. Ali, ništa je to u odnosu na njenu ukiseljenost posle trećeg litra kada se pribegava jedinom pouzdanom sredstvu koje može učiniti taj ukus pikantnim, čak egzotičnim — dakle, popićemo i četvrti litar i biti spremni za pisanje ovog pisma, neupotrebljivog poput svih drugih pisama, neupotrebljivog jer postoji zato što mislimo da nam život ne dotiče suštinu i grešimo trudeći se da u to proniknemo. Umesto da radimo. Radimo na petom litru vina koji će učiniti da se prostor dosade suzi jer će nam se i svest sužavati, polako kao ova soba čiji nas zvodi od dima guše, i tek u ovom pravom trećem šestom litru nestaje i dosada kao što sve nestaje.

budno oko

marija jakim

Mora da zbog promene boravka ne mogu da zaspim. Okrećem se. Časovnik me gleda. Uzalud. Moje budno oko uzalud je budno. Toliko se mraka skupilo u njemu da ne razaznaje, ne oseća vreme i ne vidi skazaljke koje se kreću. Ako se kreću.

Nikoleta mi prilazi i »budi« me. Svanjujem: Ova nesnica nije ni zbog kakve promene boravka, ležaja, jer već mesecima, godinama patim od nje. Noć me, grebeći, prigrbljuje, kao da se i sama plaši samoće i sopstvenog mraka. Zato, valjda, traži moje društvo. Prvo ga traži, onda zahteva i, na kraju, otima. Tako se rve-mo, šamaramo do zore.

Nikoleta se uvlači u moj krevet.

— Teto, je l'se ti bojiš sama da spavaš?

— Da, a ti?

— Što da se bojim? Čim zaspis — slika!

— Od koga si to čula?

— Pa... ne znam kako je kod tebe... Na mom kauču je tako — 'ajdemo kod mene, vide-češ!

Ustajem. Nikoleta je ponovo zaspala. U dvorištu zatičem baku s nožem u ruci i kokošku joj pod stopalima. Okrećem se. Uzalud. Ova starića svake nedelje kleči pred oltarom i glasno izgovara »Človek raba božja«. Učiniće to i danas, samo da očerupa ovu »rabu ljudsku«.

Vraćam se u sobu. Zavirujem u policu sa knjigama. Pogleda mi zastaje na odavno podvučenoj rečenici: »Bolest na smrt je bolest svesnog ja«.

Sat je stao. Skazaljke idu samo unazad. Ili, pak, mora se sačekati isto vreme i naviti ga. Odlučim da se vratim:

Salaš... Vidim bakukako, od jutra do sutra, obavlja i muške i ženske poslove, podjednako. Kao da je bila upregnuta u nekakva »božja kola«. Za razliku od dede, koji se nije dao upregnuti. Pre svakog započetog posla je »video« kako u tim kolima (umesto sena) čući davo i odlazio da se opije.

Ona mu nije verovala nikada i ništa. Kao, uostalom, nikom i ni u šta. Osim u boga.

O tom druženju, pridržavanju i oslanjanju na Njega, nekoliko puta sam uzaludno započinjala razgovor.

Uvek je činila isto: prepričavala mi Bibliju. Isto tako, kao što mi je pre mnogo godina pred spavanje pričala bajke. Za nju je Biblija i bila i

jeste jedna od najboljih bajki, koju se trudila da pročita nekoliko puta, da je što više i što bolje nauči napamet.

Tu njenu bajku (na kojoj sam joj mnogo kasnije zavidela) nikako nisam mogla da unesem u crkvu: na zvuk orgulja sklapam oči, ali osećam kako me ono »nedremano oko« sa ikone sveca omamljuje, njegovi oreoli obavijaju i svlače. Prenem se tek na kraju mise, uplašena i osramoćena. Činimi se da tako gola stojim pred bogom i ljudima.

Zato sam često ostajala i za crkve, šćučurena u nekom uglu, i tu čekala kraj »male službe«, za decu. Onda sam brzo počela hodati od ulaznih vrata crkve, stazom u dvorište. Ako bi me ko i video, neka pomisli da sam prva izišla.

Sat ravnomerno otkucava. Kreće. Baka baca pogled na njega dok oblači crkveno odelo, koje znam otkako znam nju. To odelo, koje je bilo bolje i više čuvano od nje same. Pa, i te koške, do jutros...

Tromo i mrzovoljno stavljam nekoliko šapurika u šporet, te bacam pogled u lonac sa kokoškom. Na pamet mi padne Šopenhauer, koji okarakterisa pesnike kao pevce koji, kad napišu pesmu, kokodaču kao kad kokoška snese jaje.

Baka odlazi na jutarnju misu. Laka i pokretljiva, ozarena kao da ide na ljubavni sastanak. I ode. Iz sobe iznese i poslednji veseo trun koji je pokupila svojom haljinom sa zemlje.

Da. Zemlja! skazaljke se okreću. Napokon rešim enigm — zemlja! Njena duša je u dosluhu sa njom. Vidim je kako nešto sadi, presađuje... Pitam se, kakve su tu strasti razgrtane, želje i mogućnosti prekopane. Suze, gnev, bolest — potkopani. Pitam se, ali je ugledam kako iskopava krompir, mrkvu, luk, kao što sam je godinama i vidala.

Po povratku, starica mi pokazuje ručni rad koji je tih dana radila. Objasnjava mi da je i njena mama radila u tim godinama, i progledala. U osamdesetioj!

— Kako progledala? Valjda je nosila naočare?

— Da, ali joj više nisu ni trebale. U osamdesetioj!

Mora da zbog svog ništavila ne vidim ništa, pomislim, i strpam preostale šapurike u šporet.

čelarevo, vidik

milosav mirković

ULAZAK U GRAD

Ulaziš u jedan grad na konju, na samaru, ulaziš u jedan a već se otvorio drugi grad, i tako ulaziš ulaziš u jedan drugi, treći i vrt sa šljivama ti ide u susret i vrt sa narandžama i vrt sa ružama, gradovi sa kaldrom, sa asfaltom sa spomenikom mogilom stadionom, ulaziš u grad na kolesari, na velosipedu ulaziš u majici od lana u gunju od težine, ulaziš nag do pojasa a miris rezede a pelen stoletne lipe pada na tvoja junoška ramena plamena, ulaziš a niko, nijedno čeljade rusu, ni polubrat ni brat po materi, ni matroz ni oštrač noževa vašarski, niko te ne čeka pod spomenikom pekarom robnom kućom il' stadionom, niko ni zorom ni predvečerjem, niko niko, ni vidikovca ni vidika ni videla, ulaziš Niko a Niko da te čeka ulaziš u jedan grad na konju, na samaru.

SA GLAVOM MEĐU KOLENIMA

Govoriš kao avgust kao zrno višnje Košnice između sekutića meso rujno na vrhu Jezika govoriš kao paprat suštanja zujanja Zrno po zrno sa ukusom lešnika badema Salitre kobalta govoriš govoriš Sa glavom među kolenima sa ribom na suvom Sa dudinjama presnim što plaću za moreuzom Govoriš do prvog praga nesаницe U nedogled kao orao suri što slepilo Nosi kao vazdušni visoki krst Govoriš u tišinu i nigdinu Polarna svetlost ti na vrhu jezika U plodu višnje za kojom više ni orao ni jelen Da glavu svoju da svoju šiju okrenu radosno Neće

ŠAGAL U BLAŽEVU

Ljubičasti jastreb u predvečerje na prozoru crkve beskrivne sa uzdamu na kljuno od malahita aerodinamičkog perja, srčući jardum sa dlanova jagnje sugare oblaci kosulju bosonoge balerine koju uzjahuje svečevu kobilu na vjeki vjekova.

ČELAREVO, VIDIK

Ni zvuka, ni zvona, ni štenare Samo gugutka do ramena, i niže Levo žaluzine, desno stare, stare, Kapije do kojih ljutić stiže.

Podne prolečno, bicikli, dečije Igračke između i blata i zlata Ođjednom dvorište veliko, nečije Otvora nebesa i sletišta jata.

Kuglana u suton vonja na pšenicu A perle osice već su za temenom, Dunav bi pohrlio u zenicu, I rublje bliznaka pod slemenom.

A mi polazimo, mi smo svuda, svuda, Videli zelena i rumena čuda, Pa razdvojen, kao nad bunarom Igramo se čelom prolečnom prevarom.